

“ร่วมปฏิรูปการเรียนรู้กับ

ครูต้นแบบ”

การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การสอนแบบ

“การสอนดนตรี ตามแบบของโคโคไดและออร์ฟ”

ดร.วัชชัย นาดวงษ์ ครูต้นแบบ ปี 2541

วิชา ดนตรี

ระดับ ประถมศึกษา

สำนักนโยบาย แผน และมาตรฐานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สกศ.)

สำนักนายกรัฐมนตรื

371.102 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

ส 691 ร “ร่วมปฏิรูปการเรียนรู้กับครูต้นแบบ” การปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การสอนแบบ “การสอนดนตรี ตามแบบของโคโดและออร์ฟ”

โดย ครูอวิชัย นาควงษ์, กรุงเทพฯ : 2545.

63 หน้า

ISBN 974-241-583-8

1. ปฏิรูปการเรียนรู้ 2. อวิชัย นาควงษ์ 3. ชื่อเรื่อง

“ร่วมปฏิรูปการเรียนรู้กับครูต้นแบบ” การปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การสอนแบบ “การสอนดนตรี ตามแบบของโคโดและออร์ฟ”

โดย ครูอวิชัย นาควงษ์

สิ่งพิมพ์ สกศ. อันดับที่ 187/2545

พิมพ์ครั้งที่ 1 ตุลาคม 2545

จำนวน 2,000 เล่ม

จัดพิมพ์เผยแพร่ สำนักงานนโยบาย แผน และมาตรฐานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สกศ.)

โทรศัพท์ 0-2668-7123

เว็บไซต์ <http://www.onec.go.th>

สำนักพิมพ์

บริษัท แคนดิด มีเดีย จำกัด

50/805-6 ถนนแจ้งวัฒนะ ตำบลบ้านใหม่

อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี 11120

โทร. 0-2503-3759

...เทคโนโลยีชั้นสูงนี้ คนส่วนมาก เดียวนี้ก็เข้าใจ ว่า มีโทรทัศน์ มีดาวเทียม มีเครื่องคอมพิวเตอร์ แต่ว่าเครื่อง เหล่านี้ หรือสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งไม่มีชีวิต ดูรูปร่างท่าทาง เหมือนมีชีวิต แต่อาจจะไม่มีชีวิต มีสีก็มีสีได้ แต่ที่ไม่มีสัน คือสีสั่นรวมแล้วมันครบถ้วน และยังไม่ครบ ยังไม่มีจิตใจ อาจจะทำให้คนที่มีความตั้งใจอันเปลี่ยนเป็นคนละคนก็ได้ แต่ที่จะอบรมโดยใช้ สื่อที่ก้าวหน้าที่มีเทคโนโลยีสูงนี้ยิ่งยาก ที่สุด ที่อบรมบ่มนิสัยด้วยเครื่องเหล่านี้ ฉะนั้นไม่มีอะไร แทนคนสอนคน...

พระบรมราชาบาท ของ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช
4 ธันวาคม 2539

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ครูต้นแบบได้ทำการศึกษาวิจัยและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนของตน รวมทั้งพัฒนาครูเครือข่าย เพื่อเผยแพร่รูปแบบการเรียนการสอนอย่างไม่หยุดนิ่ง เพื่อให้เพื่อนครูทั้งหลายสามารถพัฒนาการเรียนการสอนได้อย่างเต็มที่ เอกสาร **“ร่วมปฏิรูปการเรียนรู้กับครูต้นแบบ”** นี้ เป็นเอกสารที่ครูต้นแบบ ปี 2541 และปี 2542 ได้ส่งผลการปฏิบัติงานวิจัยและพัฒนาการเรียนการสอนของตน ที่กลั่นกรองจากประสบการณ์จริงในการจัดการเรียนการสอนออกมาเป็นแนวทาง และวิธีการที่มีประสิทธิภาพ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เห็นความสำคัญ และมีความภูมิใจที่ได้เสนอผลงานการวิจัยและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนของครูต้นแบบ เพื่อนำไปใช้เป็นแบบอย่างแก่ครูในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนเก่ง ดี และเรียนรู้อย่างมีความสุข เพื่อยังประโยชน์ให้เกิดแก่ผู้เรียนสำคัญที่สุด และนำไปสู่การปฏิรูปการเรียนรู้และการปฏิรูปการศึกษาของชาติสืบไป

๕๖ ๖๘. —
๑ —
(นายรุ่ง แก้วแดง)

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

	หน้า
คำนำ	
กว่าจะเป็นครูต้นแบบ _____	1
การจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ _____	4
การสอนแบบ : การสอนดนตรี ตามแบบโคโดและออร์ฟ _____	6
หลักการและทฤษฎีที่ใช้ _____	6
การวิเคราะห์เนื้อหาวิชาดนตรีแบบของออร์ฟ _____	6
รูปแบบและขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน _____	6
การวิเคราะห์เนื้อหาวิชาดนตรีแบบของโคโด _____	12
การวิเคราะห์เนื้อหาวิชาดนตรีจากเพลงต่างๆ _____	13
การจัดสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน _____	30
ภารกิจครูต้นแบบ เพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ของผู้เรียน _____	31
จากครูต้นแบบขยายสู่เพื่อนครูเครือข่ายอย่างไม่หยุดยั้ง _____	32
แนะนำครูต้นแบบ ปี 2541 _____	33
คณะผู้ดำเนินการ _____	34

การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น

สำคัญ

การสอนแบบ

“การสอนดนตรี ตามแบบของโคโคไดและออร์ฟ”

กว่าจะเป็นครูต้นแบบ

ครูธวัชชัย นาควงษ์ เกิดวันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2495 จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 จากโรงเรียนยาสูบวิทยายนุเคราะห์ จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากโรงเรียนยาสูบอุปถัมภ์ จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จากโรงเรียนปทุมคงคา แผนกวิทยาศาสตร์ ปี 2520 จบปริญญาตรี ค.บ. (คณิตศาสตร์-ดนตรี) จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปี 2528 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท Master of Music Education (Music Education - Computer Sciences) จาก University of North Texas ปี 2529 ได้รับประกาศนียบัตร Certificate of Orff-Schulwerk, Levels I-III จาก University of North Texas ปี 2532 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอก Ph.D. (College Teaching - Music Education) จาก University of North Texas และ ปี 2532 ได้รับประกาศนียบัตร Certificate of Kodaly Teacher Training, Levels I-III จาก University of North Texas

เกียรติและรางวัลที่ได้รับ

- ปี 2539-ปัจจุบัน เป็นภาคีสมาชิกราชบัณฑิตยสถาน สำนักศิลปกรรม สาขาดุริยางคกรรม
- ปี 2541 ครูต้นแบบ วิชาดนตรีสากล จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
- ปี 2541 รางวัลงานวิจัยดีเด่น ทุนอุดหนุนวิจัยของมหาวิทยาลัย

เกษตรศาสตร์ สาขาลังคมและพฤติกรรมศาสตร์ เนื่องในโอกาสครบรอบการสถาปนาปีที่ 20 ของสถาบันวิจัยและพัฒนาแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เรื่อง “หลักสูตรการสอนดนตรีสากลในชั้นประถม โดยใช้วิธีการสอนตามแบบของโคโตและออร์ฟ”

- ปี 2543 รางวัล บุคคลดีเด่นด้านวิชาการ จากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ปี 2543 คิษย์เก่าด้านครุศาสตร์ดีเด่น จากสมาคมครุศาสตร์สัมพันธ์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การจกกระบวนกรเรียนการสอน ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

**การสอนแบบ: *การสอนแบบเรืกนแบบของโคโค
แอรร์ฟ***

หลักการและกฤษฎีษ

ในการจัดการเรียนการสอนของครู ซึ่งเป็นครูผู้สอนวิชาดนตรี ได้นำวิธีการสอนตามแบบของโคโคโตและออร์ฟมาใช้ วิธีของโคโคโตมีเป้าหมายให้นักเรียนสามารถอ่านโน้ตได้รวดเร็วและคล่องแคล่ว ส่วนวิธีของออร์ฟนั้น มีเป้าหมายให้นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ทางดนตรี

การวิเคราะหึ่งวชิษกนเรืกนแบบของออร์ฟ

ออร์ฟ (Carl Orff ค.ศ. 1895-1982) เป็นนักประพันธ์เพลงและครูดนตรีชาวเยอรมัน อยู่ในสมัยเดียวกับโคโคโต คนทั้งสองเคยพบปะและแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน ออร์ฟเห็นว่าจังหวะเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่สุดในวิชาดนตรี เขาจึงเริ่มการสอนของเขาด้วยเรื่องจังหวะ โดยเน้นเอาจังหวะที่อยู่ในคำพูดเป็นจุดเริ่มต้น แล้วจึงก้าวไปสู่จังหวะของร่างกาย เช่น การเดินหรือวิ่งเหยาะ หรือการทำจังหวะด้วยส่วนต่างๆ

ของร่างกาย เช่น การตบมือ การกระพือเท้า ตีต่อนิ้ว หรือตบตัก การเรียนตามแบบของออร์ฟจำเป็นต้องใช้ระนาด ซึ่งเขาประดิษฐ์ขึ้นโดยได้แบบอย่างมาจากระนาดของแอฟริกา อินโดนีเซีย และแม้แต่ระนาดของไทยด้วย แต่ระนาดของออร์ฟถอดถูกระนาดได้ จึงทำให้สะดวกกับการที่เด็กเล็กจะตีถูกระนาดที่ถอดให้เหลือเพียงสองลูก เช่น ซอลกับโด ประกอบเป็นจังหวะให้กับเพลงที่ตัวเด็กเองกำลังร้องอยู่ได้ ออร์ฟประพันธ์เพลงไว้มากสำหรับเด็ก แต่เขาใช้มันเป็นเพียงตัวอย่างให้เด็กได้มีความคิดสร้างสรรค์ที่จะแต่งเพลงของตนเองในลักษณะคล้ายๆ กันต่อไป

เพลงของออร์ฟ จะเปิดโอกาสให้เด็กได้หัดแต่งทำนองหรือจังหวะขึ้นใหม่จากเพลงที่เขา กำลังร้องหรือบรรเลงอยู่ด้วยตนเอง ซึ่งนักดนตรีเรียกมันว่า สังคีตปฏิภาณ ซึ่งเป็นการค้นทำนองหรือจังหวะขึ้นใหม่ คล้ายกับการด้นกลอนสดซึ่งมีศัพท์ภาษาอังกฤษว่า Improvisation และบทเรียนเบื้องต้นที่ออร์ฟแนะนำจะใช้แบบแผนหรือทำนองที่ซ้ำๆ ทำให้เด็กจำได้ง่าย ซึ่งเรียกว่า ออสตินาโต (Ostinato)

รูปแบบและขั้นตอนการจัดการบวนการเรียนการสอน

ตัวอย่างในการสอนโน้ต G และ ซ-ม (ซอล-มี) ตามแบบของโคโด ผู้เขียนเน้นการสอนอ่านโน้ตได้จึงใช้วิธีของโคโดเป็นหลัก และใช้วิธีของออร์ฟประกอบบ้าง เช่น การใช้ระนาดให้เด็กตีประกอบเพลงเป็นแบบแผนอย่างง่าย ๆ

โคโดสนับสนุนให้เด็กเริ่มเรียนดนตรีให้เร็วที่สุด โดยปกติก็จะ

เริ่มชั้นอนุบาล ซึ่งเด็กจะมีอายุประมาณสองขวบครึ่ง ในบ้านเราการเริ่มเรียนดนตรีในโรงเรียนอย่างเป็นทางการเป็นเรื่องเป็นราวในระดับชั้น ป.1 เด็กจะมีอายุประมาณ 7 ขวบ ซึ่งค่อนข้างจะสายไปมากสำหรับการเริ่มเรียนดนตรี ในปีแรกที่นักเรียนในระบบของโคโคเริ่มเรียนดนตรีนี้ครูจะยังไม่สอนเนื้อหาที่เกี่ยวกับทฤษฎีการอ่านโน้ตมากนัก แต่จะให้นักเรียนได้เล่นเกมประกอบการร้องเพลงไว้มากๆ เพื่อเป็นการสะสมเพลงก่อน ภายหลังเมื่อนักเรียนจำเพลงได้ดีและมีความพร้อมที่จะวิเคราะห์เนื้อหาดนตรีจากเพลงที่ตนเองจำได้แล้ว ครูจึงเริ่มสอนทฤษฎี

อาจกล่าวได้ว่าในปีแรกของการเรียนดนตรีนี้ เด็กจะร้องเพลงสะสมไว้ประมาณ 30 เพลง สาเหตุที่สอนเพลงผ่านการเล่นเกม (หรือการเคลื่อนไหวร่างกายประกอบเพลง เช่น นาฏศิลป์) เพราะเกมนั้นเป็นเครื่องล่อที่จะทำให้เด็กอยากร้องเพลงซ้ำๆ เพื่อจะได้เล่นเกมที่สนุกไปด้วย ในขณะเดียวกันเมื่อมีการเล่นและร้องซ้ำบ่อยๆ เด็กก็จะจำเพลงได้ดี เกมประกอบเพลงที่จะเตรียมไว้ใช้สอน และ ช-ม มีดังต่อไปนี้

เพลง “หอยโข่ง”

เนื้อหาวิชา

। □ , ช-ม

จุดประสงค์

1. นักเรียนร้องเพลง “หอยโข่ง” ได้ถูกต้องทั้งทำนองและจังหวะ
2. นักเรียนร้องเสียง ช-ม ได้ชัดเจน

อุปกรณ์การสอน

1. ระนาดออร์ฟ หรือคีย์บอร์ดสำหรับเทียบเสียงขึ้นต้นเพลง

2. เพลง “หอยโข่ง” (เด็กอาจร้องตามครูได้โดยไม่ต้องดูคำร้องบนกระดานเนื่องจากเพลงสั้นมาก ถ้าจะต้องเขียนก็เขียนเพียงคำร้อง โน้ตนี้สำหรับครูเท่านั้น)

Key C,D

ทำนอง *Snail, Snail*

คำร้อง *ธวัชชัย นาควงษ์*

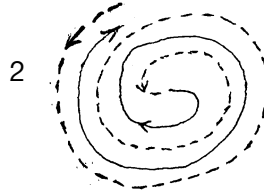
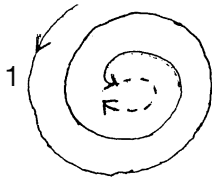
ช-ม

	ช	ม		ช	ม		ช	ช	ม	ม		ช	ม			
2																
4																
	หอย	โข่ง		หอย	โข่ง		ตัว	มัน	ขด	เป็น		วง	กลม			

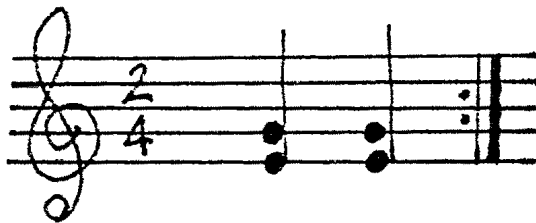
กิจกรรม

1. ครู ร้องเพลงให้นักเรียนฟัง 1 เที่ยว
2. ครู ให้นักเรียนท่องคำร้องตามโดยแบ่งเป็นช่วงสั้นๆ เช่น หอยโข่ง/ หอยโข่ง/ ตัวมันขดเป็นวงกลม (นักเรียนชั้นอนุบาลหรือป.1 หลายคนจะยังอ่านหนังสือไม่ออก)
3. นักเรียน ร้องเพลง “หอยโข่ง” ตามครูทีละวรรค
4. นักเรียน ร้องเพลงทั้งเพลง
5. นักเรียน ร้องเพลงทั้งเพลงพร้อมกับตบมือตามจังหวะเคาะ (คือจังหวะของตัวคำเท่านั้น)
6. นักเรียน เล่นเกม “หอยโข่ง” โดยครูและนักเรียนทุกคนจับมือกันเป็นวงกลมหันหน้าตามเข็มนาฬิกา จากนั้น ครูจึงปล่อยมือจากนักเรียนที่อยู่ข้างหน้าเพื่อให่วงกลมขาดตอน และครูจะ

กลายเป็นผู้นำขบวน ส่วนนักเรียนที่ถูกปล่อยมือจะเป็น
ทางขบวน จากนั้นทุกคนร้องเพลงซ้ำๆ พร้อมกับเดิน
ตามจังหวะเคาะตามครูไป ครูจะเดินขมวดวงให้แคบเข้า
ทุกที แล้ววกกลับคลายวงออกตามรูป การก้าวเท้าทุกคน
เริ่มต้นด้วยเท้าเดียวกัน เช่น ซ้ายหรือขวาให้เหมือนๆ กัน
ถ้าก้าวคนละเท้าแล้วการเดินเป็นวงจะบิดเบี้ยว

7. ในขณะที่ร้องเพลงพร้อมกับเล่นเกมครูอาจให้นักเรียนตีระนาดออร์ฟ
ประกอบเป็นจังหวะดังนี้ (ถอดลู่กระนาดออกให้เหลือเฉพาะ
ซอล กับ มี เท่านั้น การตีระนาดแบบนี้ใช้ประกอบได้ทั้งเพลง
“หอยโข่ง” “รถไฟไปเชียงใหม่” และ “โยนสูง โยนต่ำ”

ประเมินผล

1. สังเกตความแม่นยำในการรักษาก้าวเดินให้ตรงจังหวะเคาะ
2. วัดความชัดเจนของเสียง ซ-ม

* หลังจากนักเรียนเรียนร้องเพลงนี้แล้ว (เช่นเดียวกับเพลงอื่นๆ เช่น รถไฟไปเชียงใหม่ โยนสูง โยนต่ำ) ให้นักเรียนเดินร้องเพลงพร้อมกับตบมือตามจังหวะเคาะหรือตามเท้าที่เดิน เดินร้องเพลงพร้อมกับตบมือตามจังหวะของคำร้อง และก้าวเท้าหรือวิ่งเหยาะตามจังหวะของคำร้องบ่อยๆ เพื่อเป็นการปูพื้นฐานของจังหวะตัวดำ (| - ทา) และเขັบดหนึ่งซั้้น (| □ - ทิ-ทิ) ที่นักเรียนจะวิเคราะห์ในอนาคตต่อไป

เพลง “รถไฟไปเชียงใหม่”

เนื้อหาวิชา | □ , ซ-ม

จุดประสงค์

1. นักเรียนร้องเพลง “รถไฟ ไปเชียงใหม่” โดยใช้โน้ต ซ-ม ได้ชัดเจนถูกต้อง
2. นักเรียนก้าวเดินตามจังหวะเคาะได้แม่นยำ

อุปกรณ์การสอน

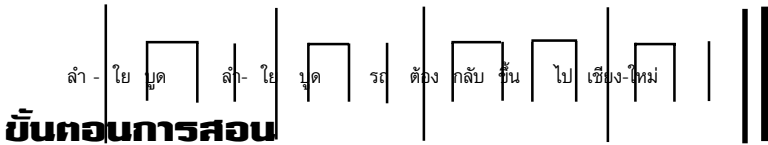
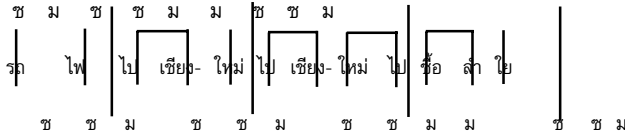
1. ระนาดออร์ฟ หรือคีย์บอร์ดสำหรับเทียบเสียงขึ้นต้นเพลง
2. เพลง “รถไฟ ไปเชียงใหม่” (เฉพาะคำร้องบนกระดาน)

Key C,D ทำนอง *Rain, Rain, Go Away!*

คำร้อง ธวัชชัย นาควงษ์

ช-ม

ช ม ช

ขั้นตอนการสอน

1. ครูร้องเพลงให้นักเรียนฟัง 1 เที่ยว
2. ครูต่อเพลงโดยร้องนำแล้วให้นักเรียนร้องตามทีละวรรคจนได้เพลง
3. นักเรียนเกาะบ่าทำรถไฟ 4-5 ขบวน ยืนเป็นวงกลม หลายขบวนต่อกันโดยเว้นช่องว่างระหว่างขบวน
4. นักเรียนร้องเพลงพร้อมกับเคลื่อนขบวนไปรอบห้องโดยก้าวเดินตามจังหวะเคาะ เริ่มจากเท้าเดียวกัน ตรงคำร้อง “รด ต้องกลับขึ้นไปเชียงใหม่” ขบวนทั้งขบวนจะต้องถอยหลังกลับ และเริ่มเดินหน้าใหม่เมื่อเริ่มเพลงครั้งต่อไปทันทีให้ติดต่อกัน
5. เล่นเกมพร้อมกับร้องเพลงซ้ำจนกว่านักเรียนจะร้องเพลงได้แม่นยำ

ประเมินผล

1. นักเรียนร้องเพลงใช้ชั้นคู่ ช-ม ได้ชัดเจน
2. นักเรียนก้าวเดินตามจังหวะเคาะได้แม่นยำ

เพลง “โยนสูง โยนต่ำ”

เนื้อหาวิชา | ๓ ,ล-ช-ม

จุดประสงค์

1. นักเรียนร้องเพลงใช้โน้ต ล-ช-ม ได้ถูกเสียงชัดเจน
3. นักเรียนร้องเพลงได้ตรงจังหวะ

อุปกรณ์การสอน

1. ลูกบอล (แฮร์บอลหรือแฮนด์บอล) 3-4 ลูก
2. เพลง “โยนสูง โยนต่ำ” (ไม่จำเป็นต้องเขียนคำร้องบนกระดาน เพราะเพลงสั้นมาก)

Key C,D

ทำนอง *Bounce High, bounce Low*

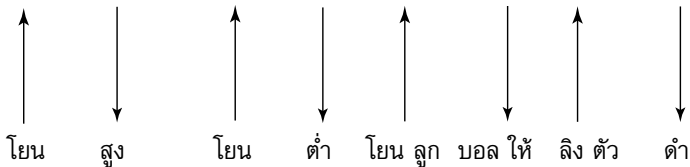
คำร้อง *ธวัชชัย นาควงษ์*

ล-ช-ม

	ช	ล		ช	ม		ช	ช	ล	ล		ช	ช	ม		
2																
4	โยน	สูง	โยน	ต่ำ	โยน	ลูก	บอล	ให้	ลิง	ตัว	ต่ำ					

ขั้นตอนการสอน

1. ครูบอกนักเรียนว่าจะให้เล่นเกมส่งลูกบอล แล้วต่อเพลงให้นักเรียนโดยครูร้องทั้งเพลงให้นักเรียนฟัง 1 เที้ยว แล้วให้นักเรียนร้องตามที่ละวรรคจนได้เพลง
2. เล่นเกมโดยให้นักเรียนนั่งเป็นวงกลมหันหน้าเข้ากลางวง แจกลูกบอล 3-4 ลูกนั้นให้กับนักเรียนโดยเว้นระยะห่างๆ (เช่น แจกลูกบอลลูกหนึ่งแล้วเว้นไป 8 คน จึงแจกลูกที่สอง) ผู้ที่ถือลูกบอลจะเริ่มเกมโดยยกลูกบอลขึ้นตรงคำว่า “โยน” แล้ววางลูกบอลลงในมือทั้งสองของเพื่อนที่รอรับอยู่ทางขวาตรงคำว่า “สูง” เพื่อนคนที่รับลูกบอลหลังจากรับแล้วก็จะยกลูกบอลขึ้นตรงคำว่า “โยน” แล้ววางลูกบอลลงในมือทั้งสองของเพื่อนคนต่อไปที่รอรับอยู่ตรงคำว่า “ต่ำ” โดยทุกคนรักษาจังหวะเคาะเอาไว้ และดำเนินไปเช่นนี้จนจบเพลง เกมนี้จะมีความสนุกอยู่ตรงคนที่รับลูกบอลตรงคำว่า “ต่ำ” จะต้องเป็น “ลิง” โดยนัยของเพลงนั่นเอง

3. เล่นเกมติดต่อกันโดยไม่หยุดเพลง

ประเมินผล

1. นักเรียนร้องเพลงใช้โน้ต ล-ซ-ม ได้ถูกเสียงชัดเจน
2. นักเรียนร้องเพลงพร้อมกับเล่นเกมโดยรักษาจังหวะเคาะไว้ได้

เมื่อนักเรียนจำเพลงต่างๆ ได้แม่นยำ ทั้งได้ฝึกการร้องเพลงพร้อมกับตบมือตามจังหวะของเท้าเดิน เดินร้องเพลงพร้อมกับตบมือตามจังหวะของคำร้อง และก้าวเท้าตามจังหวะของคำร้องได้อย่างคล่องแคล่วแล้ว เขาก็พร้อมที่จะวิเคราะห์เนื้อหาวิชาดนตรี อันได้แก่ตัวโน้ตต่างๆ ได้

การวิเคราะห์เนื้อหาวิชาดนตรีบนแบบของปก

แบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นเตรียมการ (Preparation) เนื่องจากนักเรียนจะเป็นผู้วิเคราะห์เนื้อหาวิชาดนตรีจากเพลงที่เขารู้จักด้วยตนเอง ในขั้นเตรียมการนักเรียนต้องเรียนเพลงที่มี เนื้อหานั้นประกอบอยู่อย่างน้อย 2 เพลง เพื่อจะใช้ในขั้นวิเคราะห์และขั้นเสริมความรู้ต่อไป ตัวอย่างเช่น ถ้า นักเรียนจะวิเคราะห์ตัวโน้ตตัวดำและเข็บบีต 1 ชั้น (| ทา และ □ ทิ-ทิ) เขา จะต้องสามารถร้องเพลงที่มี | และ □ 2 เพลงได้อย่างขี้ใจ ในตัวอย่างนี้กำหนดให้นักเรียนร้องเพลง “หอยโข่ง” และ “โยนสูง โยนต่ำ” ซึ่งมี | และ □ อยู่ด้วย และใช้เพลง “หอยโข่ง” ในการวิเคราะห์ตัวโน้ต | □ ในขั้นวิเคราะห์และใช้เพลง “โยนสูง โยนต่ำ” ในขั้นเสริมความรู้ ในขั้นเตรียมการนี้นอกจากนักเรียนจะต้องร้องเพลงต่างๆ ได้

อย่างแม่นยำแล้วเขายังต้องมีประสบการณ์จากการเดินร้องเพลงพร้อมกับตบมือตามจังหวะของเท้าที่กำลังก้าวเดิน เดินร้องเพลงกับตบมือตามจังหวะของคำร้อง และก้าวเท้าตามจังหวะของคำดังที่ได้กล่าวแล้ว

2. ขั้นวิเคราะห์หรือแสดงให้เห็นชัด (Make conscious) ขั้นนี้ครูจะนำเพลงที่นักเรียนร้องได้แม่นยำแล้วเพลงหนึ่งมาพิจารณาร่วมกับนักเรียน โดยครูจะเสนอกฎเกณฑ์ หรือเงื่อนไขบางประการให้นักเรียนเพื่อเป็นเครื่องชี้แนวทางให้นักเรียนได้วิเคราะห์เนื้อหาวิชาดนตรีออกจากเพลงนั้นด้วยตนเอง ตัวอย่างแรกจะเห็นได้ถึงการที่นักเรียนวิเคราะห์โน้ตจังหวะ | และ □ จากเพลง “หอยโข่ง”

3. ขั้นเสริมความรู้ (Reinforcement) เมื่อนักเรียนสามารถวิเคราะห์เนื้อหาวิชาดนตรีได้จากขั้นวิเคราะห์แล้วครูจะนำเพลงที่นักเรียนรู้จักดีอีกเพลงหนึ่ง ซึ่งมีเนื้อหาลักษณะเดียวกันมาให้นักเรียนค้นหาเนื้อหาวิชาดนตรีที่นักเรียนเพิ่งค้นพบจากเพลงแรก เช่น เมื่อนักเรียนวิเคราะห์พบ | และ □ จากเพลง “หอยโข่ง” แล้วครูจะนำเพลง “โยนสูง โยนต่ำ” ซึ่งนักเรียนร้องได้ดีอีกเพลงหนึ่งมาให้นักเรียนค้นหา

4. ขั้นประเมินผล (Evaluation) ในขั้นนี้ ครูจะหาแบบฝึกหัดหรือเพลงใหม่ที่มีเนื้อหาวิชาดนตรีที่นักเรียนเพิ่งค้นพบประกอบอยู่มาให้นักเรียนฝึกอ่าน เช่น เมื่อนักเรียนรู้ | และ □ แล้วครูก็จะมีโน้ตใหม่ที่นักเรียนไม่เคยเห็นมาก่อนที่ประกอบด้วย | และ □ มาให้นักเรียนอ่าน

5. ขั้นสังเคราะห์ (Creation) ขั้นนี้อาจให้นักเรียนประพันธ์เพลงขึ้นโดยใช้เนื้อหาวิชาดนตรีที่นักเรียนได้เรียนแล้วจากขั้นที่ 1-4

เช่น ให้ประพันธ์เพลงสั้น ๆ ลัก 8 จังหวะ (8 ทา) โดยใช้โน้ต | และ □ รวมกันในรูปแบบต่างๆ เป็นต้น หลังจากประพันธ์แล้วก็อาจให้ทั้งชั้นร้องด้วยกัน

การวิเคราะห์เนื้อหาบทกวีจากเพลงต่างๆ

มีดังต่อไปนี้

เนื้อหาบทกวี 1

สอน | □ (ทา ทิ-ทิ) จากเพลง “หอยโข่ง” “โยนสูง โยนต่ำ”
และ “รถไฟ ไปเชียงใหม่”

จุดประสงค์

1. นักเรียนใช้คำแทนจังหวะ (Rhythmic syllables) ทา ทิ-ทิ ได้ถูกต้อง
2. นักเรียนบันทึกโน้ตจังหวะเพลง “หอยโข่ง” “โยนสูง โยนต่ำ” และ “รถไฟ ไปเชียงใหม่” ได้ถูกต้อง

อุปกรณ์การสอน

1. บอร์ดทำด้วยผ้าสักหลาด (หรือผ้าสำลี) ขนาด 24 นิ้ว x 30 นิ้ว
2. ผ้าสักหลาดตัดเป็นรูปหอยโข่งขนาดใหญ่ 6 ตัว (เส้นผ่าศูนย์กลาง 2 นิ้ว) ขนาดเล็ก 4 ตัว (เส้นผ่าศูนย์กลาง 1 นิ้ว)

3. ผ้าสักหลาดตัดเป็นรูปรองเท้าบู๊ท 8 ข้าง (ใช้คนละสี บอร์ดสีน้ำเงิน หอยโข่งสีเหลือง รองเท้าบู๊ทสีแดง เป็นต้น)
(อุปกรณ์เหล่านี้ เป็นอุปกรณ์ที่ครูในระบบของโคโด้ใช้กัน อาจใช้กระดาษแข็งวาดรูปแล้วตัดก็ได้)

ขั้นตอนการสอน

ขั้นเตรียมการ นักเรียนร้องเพลง “หอยโข่ง” “โยนสูง โยนต่ำ” และ “รถไฟ ไปเชียงใหม่” ได้อย่างแม่นยำเพราะเคยร้องเพลงและเล่นเกมมาก่อนหน้าหลายครั้งแล้ว

เพลงหอยโข่ง

ทำนอง *Snail, Snail*

คำร้อง *ธวัชชัย นาควงษ์*

2	ช	ม	ช	ม	ช	ช	ม	ม	ช	ม	
4	หอย	โข่ง	หอย	โข่ง	ตัว	มัน	ขด	เป็น	วง	กลม	

เพลงโยนสูง โยนต่ำ

ทำนอง *Bounce High, bounce Low*

คำร้อง *ธวัชชัย นาควงษ์*

4.	ช	ล	ช	ม	ช	ช	ล	ล	ช	ช	ม	
	โยน	สูง	โยน	ต่ำ	โยน	ลูก	บอล	ให้	ลิง	ตัว	ดำ	

เพลง รถไฟ ไปเชียงใหม่

ทำนอง *Rain, Rain, Go Away*

คำร้อง *ธวัชชัย นาควงษ์*

ช ม ช ช ม ช ช ม ม ช ช ม
| | | | | | | | | | | | | | | |
รถ ไฟ | ไป เชียง-ใหม่ | ไป เชียง- ใหม่ | ไป | ชื้อ ลำ ไย |
ช ช ม	ช ช ม	ช ช ม ม	ช ช ม											
ลำ- ไย บุค	ลำ- ไย บุค	รถ ต้อง กลับ ขึ้น	ไป เชียง- ใหม่											

บันทึกสาระจากเพลงหอยโข่ง

วิเคราะห์วิธีที่ 1

1. นักเรียนร้องเพลงเดินรอกวงกลม ตบมือตามจังหวะเท่าเดิม (beat จังหวะเคาะ) 4-5 เที้ยว (นักเรียนเคยปฏิบัติมาก่อนหน้าแล้วหลายครั้ง)
2. นักเรียนร้องเพลงเดินรอกวงกลม ตบมือตามคำร้อง (Rhythm ลีลา 4-5 เที้ยว (นักเรียนเคยปฏิบัติมาก่อนหน้าแล้วหลายครั้งเช่นเดียวกัน ในกรณีนี้นักเรียนจะก้าวเดินตามจังหวะเคาะและตบตามจังหวะของลีลา)

หอย โข่ง หอย โข่ง ตัวมัน ขดเป็น วง กลม
Rhythm : | | | | | | | |
Beat : | | | | | | | |

3. นักเรียนร้องเพลง ก้าวเท้าเดินตามจังหวะของคำร้อง 4-5 เที้ยว
(นักเรียนเคยปฏิบัติมาก่อนหน้าแล้วหลายครั้งเช่นเดียวกัน)
ในกรณีนี้ นักเรียนจะต้องเดินและวิ่งเหยาะเป็น
เดิน เดิน เดิน เดิน วิ่ง - วิ่ง วิ่ง - วิ่ง เดิน เดิน
4. นักเรียนก้าวเท้าตามจังหวะของคำร้องพร้อมกับร้องเพลง
ตามเท้าที่ก้าว โดยร้องเป็น
เดิน เดิน เดิน เดิน วิ่ง - วิ่ง วิ่ง - วิ่ง เดิน เดิน
5. ครูเขียนคำร้องของเพลงหอยโข่ง บนกระดาน
หอย โข่ง หอย โข่ง ตัวมัน ขดเป็น วง กลม
6. ครูถามนักเรียนว่า ถ้าเขียนโน้ตจังหวะ | แทน “เดิน”
และเขียน □ แทน “วิ่ง - วิ่ง” นักเรียนจะเขียนโน้ตจังหวะ
ของเพลงหอยโข่ง ออกมาได้อย่างไร ให้นักเรียนออกมาเขียน
โน้ตจังหวะอยู่ข้างบนคำร้องบนกระดาน
| | | | □ □ | |
หอย โข่ง หอย โข่ง ตัวมัน ขดเป็น วง กลม
7. ครูกำหนดให้ | อ่านว่า “ทา” และ □ อ่านว่า “ทึ-ทึ”
ให้นักเรียนอ่านโน้ตจังหวะของเพลง “หอยโข่ง” เป็น ทา กับ
ทึ-ทึ ทา ทา ทา ทา ทึ-ทึ ทึ-ทึ ทา ทา

วิเคราะห์วิธีที่ 2

1. แบ่งนักเรียนออกเป็นสองกลุ่ม ขณะที่เดินร้องเพลงให้กลุ่ม
หนึ่งตบมือตามเท้าเดิน อีกกลุ่มหนึ่งตบมือตามคำร้อง หลัง
จากจบ 2 เที้ยวแล้วให้สลับกลุ่ม กลุ่มที่เคยตบมือตามเท้า

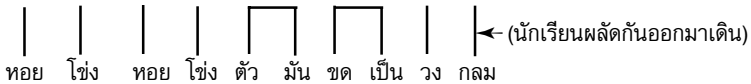
เดินไปตบมือตามคำร้องและกลุ่มที่เคยตบมือตามคำร้องไป
ตบมือตามเท้าเดิน ให้เปลี่ยนไปเปลี่ยนมาสัก 2-3 รอบ

2. นักเรียนเดินร้องเพลงแล้วตบมือตามคำร้องอีก 4-5 เที้ยว
3. นักเรียนกลับมานั่ง ครูแสดงบอร์ดลัทธิลาดหน้าชั้นให้นักเรียน
เห็นว่าการร้องเพลงจบ 1 เที้ยวนั้นเดินไป 8 ก้าวด้วยการติด
รูปรองเท้า 8 ข้าง เป็นสองแถวๆ ละ 4 ข้าง นักเรียนร้อง
คำร้องเพลง “หอยโข่ง” และตบมือตามรูปรองเท้า 8 จังหวะ
เคาะ ครูชี้จังหวะตามรูปรองเท้าพร้อมกับย้ำเท้าไปด้วยเพื่อ
ให้นักเรียนเห็นว่าตรงกันกับที่เขาเคยเดิน

4. ครูติดรูปหอยโข่งทับรูปรองเท้าข้างละ 1 ตัว ตรงข้างที่ 5-6
ติดข้างละ 2 ตัว (เล็ก) แทน ลีลาของคำร้อง นักเรียนร้อง
เพลงและตบมือตามรูปหอยโข่งหรือตามคำร้อง ครูชี้ตามรูป
หอยโข่ง (ลีลา) ในขณะที่ย้ำเท้าไปด้วยตามจังหวะเคาะ

7. นักเรียนร้องเพลงใช้คำว่า ยาว-สั้น เหมือนข้อ 6. สองเที่ยว
8. ครูบอกนักเรียนว่าครูมีวิธีร้องเพลงอีกวิธีหนึ่งที่จะให้นักเรียนจำไว้คือ เมื่อก้าวเท้าหนึ่งครั้งและตบมือ 1 ครั้งให้ร้องเสียงตบมือว่า “ทา” เมื่อก้าวเท้าหนึ่งครั้ง และตบมือสองครั้ง ให้เสียงร้องตบมือว่า “ทิ-ทิ” ดังนั้นเมื่อร้องทั้งเพลง (พร้อมกับมือตามคำร้อง) จะเป็น ทา ทา ทา ทา ทิ-ทิ ทิ-ทิ ทา ทา
9. ให้นักเรียนร้องเพลงใช้ ทา ทิ-ทิ ขณะตบมือตามคำร้อง
10. ครูให้นักเรียนช่วยกันสรุปว่า ทา คือเสียง ยาว และ ทิ-ทิ คือเสียง สั้น-สั้น ได้เป็น
11. แนะนำสัญลักษณ์เพลง “หอยโข่ง” = ทา = ทิ-ทิ จากนั้นครูเขียนคำร้องเพลงบนกระดานทิ้งไว้แล้วให้นักเรียนออกไปเดินก้าวตามจังหวะ

การวิเคราะห์ด้วยวิธีที่ 1 ช่วยให้นักเรียนดึงตัวโน้ต | และ ออกจากเพลงได้ง่ายและรวดเร็ว ในขณะที่การวิเคราะห์ด้วยวิธีที่ 2 จะทำให้นักเรียนรู้ว่า | 1 ตัว + 1 คู่

จะสังเกตได้ว่าการวิเคราะห์ | และ ทั้งสองวิธีนั้น นักเรียนเป็นผู้วิเคราะห์ด้วยตนเอง ครูเป็นเพียงผู้กำหนดสถานการณ์และเงื่อนไขให้นักเรียนสามารถค้นพบโน้ตจังหวะด้วยตนเองเท่านั้นนี่เป็นจุดเด่นของการสอนตามแบบของโคโคที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ

ขั้นเสริมความรู้ จากเพลง “โยนสูง โยนต่ำ” และ “รถไฟไปเชียงใหม่”

1. นักเรียนยืนเป็นวงกลม
2. นักเรียนเดินร้องเพลง “โยนสูง โยนต่ำ” พร้อมกับก้าวเท้าตามคำร้อง ในกรณีนี้ นักเรียนต้องเดินและวิ่งเหยาะ ปฏิบัติ 3-4 เที่ยว
3. ให้นักเรียนก้าวเท้าตามคำร้องอีกครั้ง แต่ให้ร้อง “เดิน” และ “วิ่ง-วิ่ง” แทนคำร้องเป็น
เดิน เดิน เดิน เดิน วิ่ง-วิ่ง วิ่ง-วิ่ง วิ่ง-วิ่ง เดิน เดิน
4. ครูเขียนคำร้องของเพลง “โยนสูง โยนต่ำ” บนกระดาน

โยน สูง โยน ต่ำ โยน ลูก บอล ให้ ลิง ตัว ต่ำ

5. เมื่อกำหนดให้ | (ทา) แทน “เดิน” และ □ (ทึ-ทึ) แทน วิ่ง-วิ่ง นักเรียนจะสามารถบันทึกโน้ตเพลง “โยนสูง โยนต่ำ” บนกระดานได้เป็น

| | | | □ □ □ |
โยน สูง โยน ต่ำ โยน ลูก บอล ให้ ลิง ตัว ต่ำ

6. สำหรับเพลง “รถไฟ ไปเชียงใหม่” ก็มีวิธีวิเคราะห์กำหนดจังหวะเหมือนกับเพลง “โยนสูง โยนต่ำ” แต่จะยากกว่า เพราะเพลงยาวกว่า และในขั้นตอนตามข้อ 2 นั้นให้นักเรียนเดินร้องเพลง “รถไฟ ไปเชียงใหม่” พร้อมกับก้าวเท้าตาม

เนื้อหาวิชาที่ 2

สอน ช-ม จากเพลง “หอยโข่ง” และ “รถไฟ ไปเชียงใหม่”

จุดประสงค์

1. นักเรียนใช้สัญลักษณ์มือ ช -ม ได้ถูกต้อง
2. นักเรียนบันทึกโน้ตเพลง “หอยโข่ง” และ “รถไฟ ไปเชียงใหม่” เป็น ช-ม ได้ถูกต้อง

อุปกรณ์การสอน

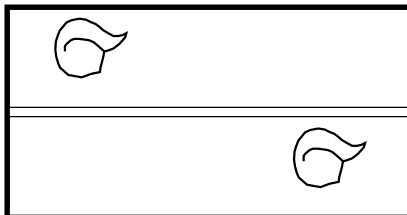
กระดานล็กหลาด รูปหอยโข่ง 2 รูป รูปหัวตัวโน้ตกลม 2 รูป
เส้นบรรทัดแถบยึด 2 เส้น

ขั้นตอนการสอน

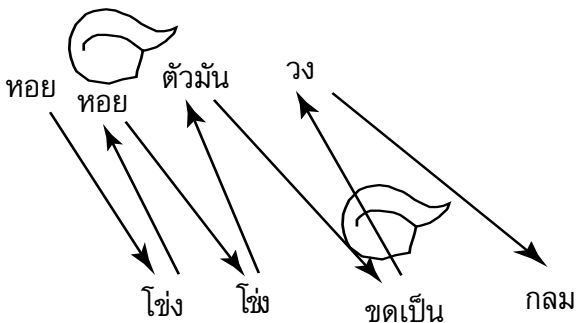
ขั้นเตรียมการสอน นักเรียนร้องเพลง “หอยโข่ง” และเพลง “รถไฟ ไปเชียงใหม่” ได้อย่างแม่นยำ

ขั้นวิเคราะห์ จากเพลง “หอยโข่ง”

1. นักเรียนทุกคนนั่งเรียงหน้ากระดานหน้าชั้น ครูติดรูปหอยโข่ง 2 รูปลงบนกระดานล็กหลาด ซึ่งมีแถบยึด 1 แถบคั่นอยู่ตรงกลาง

2. ครูนำนักเรียนร้องเพลง “หอยโข่ง” ครูชี้รูปหอยโข่งในขณะที่นักเรียนร้องโดยชี้ตัวบน เมื่อนักเรียนร้องเสียงสูง (ข) และชี้ตัวล่างเมื่อนักเรียนร้องเสียงต่ำ (ม) ครูต้องชี้รูปหอยโข่งทั้งสองตัวไล่ไปขณะร้องเพลงโดยคำว่า “ตัวมัน” ชี้สองครั้ง และ “ขดเป็น” ชี้สองครั้ง ดังนั้นจึงชี้ 4 รอบตามเนื้อร้องที่เขียนข้างบนต่อการร้องเพลง 1 เที้ยว ให้ร้อง 2 เที้ยว

(หมายเหตุ ในกระดานสักหลาดไม่มีคำร้องเขียนอยู่แต่ละอย่างใด รูปข้างบนเป็นเพียงเครื่องอธิบายขั้นตอนการสอน เวลาชี้ให้ชี้ลงกลางรูปหอยโข่ง แต่จากรูปไม่สามารถเขียนตัวหนังสือซ้ำที่จัดเดียวกันได้จึงต้องเขียนเสียง)

3. ครูถามนักเรียนว่าเพลงนี้มีกี่เสียง ? (2 เสียงคือ เสียงสูงกับเสียงต่ำ ถ้านักเรียนตอบไม่ได้ครูอาจต้องช่วยด้วยการพร้อมกันใช้มือทำระดับตามข้อ 6 ให้นักเรียนดู)
4. ครูถามนักเรียนว่าตรงไหนเสียงสูง ? ให้นักเรียนออกมาชี้ที่รูป (รูปหอยโข่งตัวบน)

5. ครูถามว่าตรงไหนเสียงต่ำ ? (นักเรียนชี้หอยโข่งตัวล่าง)

—สูง—

6. ครูให้นักเรียนร้องเพลง “หอยโข่ง” พร้อมกับใช้มือหรือนิ้วทำ
ระดับ ———— ต่ำ 2-3 เที้ยว

สูง - ระดับหน้าผาก อาจใช้มือรูป

ต่ำ - ระดับอก หรือใช้นิ้วชี้รูป

7. ให้นักเรียนร้องเพลง “หอยโข่ง” พร้อมกับใช้มือหรือนิ้วทำ
ระดับอีกครั้ง แต่คราวนี้แทนที่จะร้องคำร้องให้เปลี่ยนเป็นร้อง
“สูง” และ “ต่ำ” ตามทำนองของเพลงแทน ร้อง 2 - 3 เที้ยว

สูง

สูง

สูง - สูง

สูง

ต่ำ

ต่ำ

ต่ำ - ต่ำ

ต่ำ

8. ครูบอกนักเรียนว่าครูมีวิธีร้องเพลงอีกวิธีหนึ่งโดยร้องเป็น

ขอ

ขอ

ขอ ขอ

ขอ

มี

มี

มีมี

มี

(ร้องพร้อมกับใช้มือทำระดับไปด้วยโดย ขอ เป็นเสียงสูง
และ มี เป็นเสียงต่ำ ให้นักเรียนร้องและทำระดับตาม 2 - 3
เที้ยว)

9. แนะนำสัญญาณมือ ซ-ม และให้นักเรียนร้องเพลงเป็น ซ-ม

และใช้สัญญาณมือ 2-3 เที้ยว

สัญญาณมือของ ซอ

สัญญาณมือของ มี

10. ครูแนะนำอักษรย่อของ ซอ เป็น ซ และของ มี เป็น ม
11. เนื่องจากนักเรียนได้เรียนโน้ตจังหวะของเพลง “ หอยโข่ง ”
แล้วจึงให้นักเรียนคนหนึ่งออกไปเขียนโน้ตจังหวะของเพลง
”หอยโข่ง” บนกระดาน

12. นักเรียนอื่น ๆ ออกไปเขียนโน้ตทำนอง ซ-ม เหนือก้านโน้ต
จังหวะ

13. ครูคาดแถบยึดสองแถบที่กระดานสักหลาด ติดหัวตัวโน้ต ซ
ในตำแหน่งคาบเส้นบนและติดหัว ม ในตำแหน่งคาบเส้นล่าง
แล้วแนะนำตำแหน่งของ ซ-ม โดยให้นักเรียนท่องตามว่า
“ถ้าตัว ซอ อยู่คาบเส้น ตัว มี อยู่คาบเส้นถัดลงไป”

ขั้นเสริมความรู้ จากเพลง “รถไฟ ไปเชียงใหม่”

1. นักเรียนร้องเพลง “รถไฟ ไปเชียงใหม่” 1 เที่ยว
2. ครูถามนักเรียนว่า เพลง “รถไฟ ไปเชียงใหม่” มีกี่เสียง (2 เสียง) เสียงอะไรบ้าง (ซ-ม)
3. นักเรียนร้องโน้ตทำนองเพลง “รถไฟ ไปเชียงใหม่” 2 เที่ยว จากความจำ

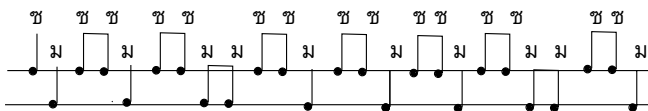
ซ ม ซ ซ ม ซ ซ ม ม ซ ซ ม ซ ซ ม ซ ซ ม
ซ ซ ม ม ซ ซ ม

4. นักเรียนร้องโน้ตทำนองเพลง “รถไฟ ไปเชียงใหม่” พร้อมกับทำสัญญาณมือ 2 เที่ยว
5. นักเรียนเขียนโน้ตทำนองเพลงเหนือก้านโน้ตจังหวะ

ซ มซซมซซมซซม ซซมซซมซซมซซม

6. นักเรียนเขียนโน้ตเพลง “รถไฟ ไปเชียงใหม่” บนบรรทัดสองเส้นที่ครูขีดให้บนกระดาน

ขั้นประเมินผล

1. ครูเล่นเกมทายเสียงปริศนากับนักเรียนโดยครูใช้สัญญาณมือ

จังหวะที่ได้แล้วจากข้อ 1 พร้อมกับตบมือสัก 2 เที้ยว เสร็จแล้วครูบอกว่า ช ม ช ช ม นี้เราเรียกว่า “โน้ตทำนอง” ของเพลง

3. ครูบอกว่า “มาเร็วร้ายกัน” ที่อยู่ข้างใต้นี้เราเรียกว่า “คำร้อง” ครูให้นักเรียนร้องโน้ตทำนองอีกครั้ง แล้งร้องคำร้องทั้งเพลง ร้องโน้ตทำนองและคำร้อง 2 เที้ยว พร้อมกับตบมือรักษาจังหวะ
4. ปฏิบัติกับเพลงที่ 2 โดยใช้ขั้นตอนเหมือนข้อ 1 - 3 ในเพลงที่ 1

ขั้นสังเกตระเหที แต่งเพลง ช-ม

จุดประสงค์

นักเรียนสามารถแต่งเพลงที่มีความยาว 8 ทา โดยใช้โน้ตจังหวะ และใช้โน้ตทำนอง ช-ม พร้อมกับแต่งคำร้องได้

ขั้นตอนการสอน

1. ครูชวนนักเรียนแต่งเพลงประจำห้อง โดยครูกั้นห้อง 4 ห้องบนกระดาน ใช้เลขกำหนดจังหวะ $\frac{2}{4}$ (การเน้นว่าเพลงนี้ จะเป็นเพลงประจำห้อง เพื่อให้นักเรียนกระตือรือร้นที่จะแต่ง)
- $\frac{2}{4}$ | | | ||
2. ครูแนะนำให้นักเรียนรู้จักกับ “ห้อง” แล้วบอกนักเรียนว่าห้องหนึ่งเราจะให้มีโน้ตได้ 2 ทา แต่ ทา ตัวหนึ่งเท่ากับ ที-ที คู่หนึ่ง ดังนั้นเราจะมีโน้ตจังหวะที่เป็น ทา กับ ที-ที แบบไหน

ได้บ้างในหนึ่งห้อง (||, |||, ||||, ||||| อันที่จริงเด็กจะ ต้องผ่านบทเรียนที่สอนเฉพาะเรื่อง ห้อง เส้นกันห้อง และ เลขกำหนดจังหวะ มาก่อนล่วงหน้า เพราะโคโดจะไม่นำ สิ่งใหม่ที่นักเรียนยังไม่รู้จักเข้ามาดื้อๆ แบบนี้ แต่ในที่นี้ไม่สามารถกล่าวถึงรายละเอียดเช่นนั้นได้ จึงขอใช้โดยอนุโลม ไปก่อน)

3. ให้นักเรียนเลือกโน้ตจังหวะแบบต่างๆ ที่อยู่ใววงเล็บไปใส่ใน ห้องทั้งสี่ ครูต้องคอยระวังความเหมาะสมด้วย เช่น อย่า ใส่ ||| ในห้องติดๆ กัน เมื่อใส่แล้วจะทำให้เกิดความ กระโดดกระเดก ร้องยาก และในห้องสุดท้ายควรใส่ตัวโน้ตตัว ทา ไว้ในจังหวะที่สอง เช่น ||, หรือ ||| เพื่อให้ร้องง่าย โดย ครูอาจลองให้นักเรียนใส่โน้ตตามอำเภอใจก่อน แล้วจึงร้อง ทั้งหมดดู ถ้าร้องยากก็ลองปรับเปลี่ยนตรงจุดที่มีปัญหาตาม ข้อ 4. (การใช้โน้ตจังหวะซ้ำๆ บางครั้งทำให้ร้องได้ง่าย เช่น ทั้งเพลงอาจเป็นตัว ทา ทั้งหมด)
4. เมื่อใส่โน้ตจังหวะครบห้องแล้ว ลองร้องเพลงพร้อมกับตบมือ ถ้ายากตรงจุดไหนก็ปรับเปลี่ยนแก้ไข
5. ใส่โน้ตทำนอง เป็น ซ-ม ร้องโน้ตทำนอง พร้อมกับตบมือ ตามจังหวะ ปรับเปลี่ยนโน้ตตามความเหมาะสม
6. ถามนักเรียนว่าอยากจะทำเพลงเกี่ยวกับอะไร แล้วให้ช่วย กันแต่งคำร้องใส่ ทีละห้องหรือทีละวลี (phrase) ตามที่ควร จะเป็น หลังจากใส่คำร้องแล้วอาจต้องกลับมาปรับเปลี่ยน

โน้ตทำนองบางตัวเพื่อให้เข้ากันได้กับคำร้องที่ต้องการจะ
รักษาไว้

7. ร้องโน้ตทำนองพร้อมกับตบมือตามจังหวะอีกครั้ง แล้วร้อง
คำร้องพร้อมกับตบมือถ้ายากให้ร้องที่ละห้องแล้วค่อยต่อรวมกัน
8. หลังจากนักเรียนแต่งเพลงในชั้นร่วมกันแล้ว ให้นักเรียนแต่ง
เพลงเป็นการบ้าน

ตัวอย่าง เพลงที่นักเรียนแต่งเป็นการบ้าน

1. 2

ช	ม		ช	ม		ช	ม		ช	ม		
แดง	โม		แดง	ไทย		พัก	แพง		แดง	กวา		

(โดย ด.ญ. สิริยา เกณี ร.ร. สาธิต มก. ป.2/2/2534)

2. 2

ช	ม		ช	ม		ช	ช	ม		ช	ม		
หลัง	ตุ๋ง		หลัง	ตุ๋ง		ตัว	มัน	ชื้อ		ต.	เต่า		

(โดย ด.ช. พลวัต ดาราพงษ์ ร.ร. สาธิต มก. ป.2/5/2534)

3. 2

ช	ม		ช	ม		ช	ม		ช	ช	ม	ม		
ตี	ฉิ่ง		ตี	ฉิ่ง		ตี	ให้	มัน	ดัง		ฉิ่ง	ฉับ		

(โดย ด.ช. ครองฤทธิ์ ภูมิจิตร ร.ร. สาธิต มก. ป.2/5/2534)

ครู อาจจะใช้อีกาสนี้แนะนำวิธีของออร์ฟ ที่สามารถนำมา
ใช้สอนดนตรีไทยได้อย่างเหมาะสม การสอนดนตรีไทยให้กับเด็กเล็กมี

อุปสรรคมานานแล้ว เนื่องจากดนตรีไทยมีการสอนด้วยการ “ต่อเพลง” ซึ่งผู้เรียนจะต้องท่องจำเพลงให้ได้ทั้งหมด ปัญหาที่ยิ่งใหญ่ที่ทำให้การสอนดนตรีไทยให้เด็กเล็กในโรงเรียนไม่ได้ผล ก็คือ การที่เพลงแต่ละเพลงมีความยาวมากในขณะที่เด็กเล็กมีสมาธิสั้นมาก แบบแผนของการสอนดนตรีไทย ถ้าจะเรียนเครื่องตีที่ทำนอง มักจะเริ่มสอนด้วยฆ้องวงใหญ่ เพลง “จรเข้หางยาว” ผู้เรียนจะต้องท่องวรรคแรกให้ได้ว่า “โทง ดิงเนง เนง เตรง ดิงเนง ตูรูเรง เตรง เตรง เตรง ดิง เนง เตรง” แล้วครูก็จะจับมือให้ตี โทง ด้วยโน้ตคู่สี่ ตี ดิงเนง เนง ด้วยโน้ตคู่แปด ทีละตัว และเตรง ด้วยโน้ตคู่แปดทั้งคู่พร้อมกัน เมื่อผู้เรียนตีวรรคแรกได้ ครูจึงจะต่อวรรคที่สองได้ต่อไป

การเรียนเช่นนี้ เป็นการเรียนเดี่ยวแบบตัวต่อตัวด้วย จะเห็นได้ว่า ผู้เรียนดนตรีไทยได้จะต้องมีความรักและทุ่มเทอย่างมาก จึงจะเรียนได้ เพราะบางทีกว่าจะเรียนได้จบเพลงก็เป็นเดือน แต่ในสภาพความเป็นจริงของชั้นเรียน จะหาคนที่ทุ่มเทอย่างนี้ได้ยากเต็มที ดนตรีไทยจึงมีผู้สนใจเรียนน้อย เพราะถ้ามีการเรียนดนตรีไทยจะต้องเริ่มด้วยการต่อเพลงยาว ๆ เช่นนี้แล้ว จะต้องรอให้เด็กมีวุฒิภาวะพอเพียงเสียก่อนเขาจึงเรียนได้ ซึ่งทำให้เสียเวลาไปเปล่าโดยไม่จำเป็น เด็กเล็กสามารถเรียนดนตรีไทยได้อย่างประสบความสำเร็จ โดยได้เล่นเป็นวงด้วย ถ้าครูรู้จักการจัดการสอนให้ดีและเลือกเพลงที่เหมาะสมกับเด็ก โดยไม่ต้องรู้สึกกลัวเกรงว่าจะไปทำลายแบบแผนอันงดงามของดนตรีไทย เพราะไม่ได้ทำลายหรือ “นอกครู” แต่อย่างไรเลย การที่เด็กสามารถเล่นดนตรีไทยได้อย่างง่าย ๆ เป็นวงและประสบความสำเร็จในคาบ

การสอนจะทำให้เด็กรู้สึกภาคภูมิใจว่า “ฉันเคยเล่นดนตรีไทย” ยิ่งเมื่อทั้งชั้นได้เล่นเกมส์หรือรำรำไปด้วย ในขณะที่ที่กลุ่มเพื่อนกำลังบรรเลงก็ยิ่งทำให้การเรียนชั้นสนุกสนานและเป็นความประทับใจ ในระยะหลังนี้ครูที่สอนดนตรีไทยเริ่มเข้าใจจุดนี้ และพยายามรวบรวมเพลงไทยที่สั้น ๆ นำมาสอนให้นักเรียน เช่น เพลงแขกบรเทศ มอญท่าอิฐ และเต้ยโขง เป็นต้น ซึ่งทำให้สภาพการเรียนการสอนดนตรีไทยในชั้นเรียนดีขึ้น แต่เพลงที่ว่าสั้นแล้วในความรู้สึกของผู้เรียนก็ยังรู้สึกว่ายาวอยู่

ครูมักจะให้นักเรียนทั้งชั้นเล่นโน้ตเหล่านี้ พร้อม ๆ กันทั้งชั้น ซึ่งจะว่าตามความรู้สึกของผู้เรียนแล้ว โน้ตนี้ก็ยังยาวมาก กว่านักเรียนธรรมดา ๆ คนหนึ่งที่ไม่ถนัดทางดนตรีนั้นจะท่องจำได้จบ และกว่าจะตีระนาดตามได้อีก แล้วรอให้ทั้งชั้นตีได้พร้อม ๆ กันอีก ต้องใช้เวลานานมากเหมือนกัน ดังนั้น เพลงแขกบรเทศสองวรรคนี้ ก็ยังเหมาะสำหรับเด็กที่รักจะเป็นนักดนตรีไทยอีกอยู่ดี แต่ใช้เวลาน้อยลงกว่าเพลง “จรเข้หางยาว” ในการประสบความสำเร็จหลายเท่า ครูเห็นว่าการสอนในชั้นเรียนควรจะต้องคิดถึงเด็กที่มีความสามารถปานกลางเป็นหลัก ถ้าใช้แบบแผนออสตินาโตสั้น ๆ ของออร์ฟ มาใช้สอนดนตรีไทยเด็กโดยส่วนรวมน่าจะเล่นดนตรีไทยได้โดยประสบความสำเร็จชั้นอีก ลองพิจารณาบทเรียนที่ครูจะสอนต่อไปนี้

ออร์ฟ ใช้แบบแผนออสตินาโตในการสอนดนตรีให้กับเด็ก แบบแผนซ้ำๆ นี้ เด็กจำได้ง่ายและตีระนาดหรือฆ้องวงตามได้อย่างรวดเร็ว ครูโดยใช้แบบแผนซ้ำๆ วิธีนี้เป็นเครื่องมือในการสอนดนตรีไทยชั้นเริ่มต้น

เพลงไทยหลายเพลงอยู่ในคอร์ดเดียวเท่านั้น (เช่น อยู่ในคอร์ด C ทั้งเพลง โดยไม่จำเป็นต้องเปลี่ยนไปใช้คอร์ดอื่นเลย) เพลงเหล่านี้เหมาะที่จะใช้เริ่มต้นกับเด็กเล็ก สามารถสกัดทำนองซ้ำสั้นๆ มาให้เด็กตีระนาดประกอบทั้งเพลงได้ ครูจะขอเสนอสัก 4 เพลงเป็นตัวอย่าง โดยจะเริ่มจากเพลงที่ง่ายไปสู่เพลงที่ซับซ้อนขึ้นบ้าง (แต่ก็ยังง่ายอยู่)

เพลง “มอญช้อนผ้า”

เนื้อหาวิชา ล-ช-ม, เกมประกอบการร้องเพลง บรรเลง ดนตรี

จุดประสงค์

1. นักเรียนร้องเพลง “มอญช้อนผ้า” โดยใช้โน้ต ล-ช-ม ได้ถูกต้อง
2. นักเรียนร้องเพลงพร้อมกับตบมือตามเพลง “มอญช้อนผ้า” ได้ถูกต้อง
3. นักเรียนบรรเลงดนตรีประกอบเพลง “มอญช้อนผ้า” ได้ถูกต้อง

อุปกรณ์การสอน

1. ระนาดเอก ระนาดทุ้ม ฆ้องวงใหญ่ ฉิ่ง ฉาบ กลอง
2. ผ้าสำหรับเล่นเกม
3. เพลง “มอญช้อนผ้า” (โน้ตต่อไปนี้เป็นสำหรับครูเท่านั้น ไม่ต้องเขียนอะไรให้นักเรียนบนกระดานเลย)

Key C, D

ทำนอง อรัชชัย นาควงษ์

ล-ช-ม

	ช ม	ม ล ช	ช ม ช	ล ล
2				
4				
	มอญ ซ่อน	ผ้า	ตุ้ - ก	ตา อยู่ข้าง หลัง ไว้
	ม ล	ม ล ช	ช ม ช	
	โน่น ไว้	นี่ ฉนั้นจะ	ตี กัน เธอ	

กิจกรรม

1. ครูให้นักเรียนร้องเพลง “มอญซ่อนผ้า” โดยเน้นให้ร้องเป็นทำนอง เนื่องจากเด็กส่วนใหญ่จะรู้คำร้องเพลงนี้อยู่แล้ว ขณะร้องให้ตบมือตามจังหวะเคาะ
2. ให้เล่นเกม “มอญซ่อนผ้า” โดยเด็กคนหนึ่งถือผ้าเดินรอบเด็กอื่นที่นั่งหันหลังเป็นวงกลม เด็กคนนั้นทิ้งผ้าไว้ข้างหลังเด็กคนใดคนหนึ่งที่กำลังเพลอ ถ้าผู้ทิ้งผ้าสามารถวนกลับมาถึงผ้าได้โดยที่เด็กอีกคนหนึ่งไม่รู้ เขาจะใช้ผ้าพาดกันเด็กคนนั้น ซึ่งต้องวิ่งวนไปรอบวง 1 รอบ แล้วกลับมาที่นั่งเดิม แต่ถ้าเด็กที่อยู่ในวงรู้ว่าผ้าอยู่ข้างหลัง เขาจะคว้าผ้าแล้วไล่พาดผู้ทิ้งผ้าไป 1 รอบเช่นกัน เมื่อเด็กที่ถูกพาดนั่งลงแล้วเด็กที่ถือผ้าอยู่จะเริ่มเกมใหม่ต่อไป

ในขณะที่เกมกำลังดำเนินอยู่ทุกคน จะต้องร้องเพลง “มอญซ่อนผ้า” ให้ถูกเสียง พร้อมกับตบมือตามจังหวะเคาะไป

ด้วย แม่เพื่อนของคนสองคนจะกำลังวิ่งไล่กันอยู่ก็ไม่ให้หยุด ร้องครูดังคอยห้ามไม่ให้เด็กส่งเสียงเชียร์ แต่ต้องให้ร้องเพลง ตลอดเวลา ขณะเล่นเกมครูให้นักเรียนกลุ่มหนึ่งเล่นดนตรี ประกอบ ดังนี้

ระนาดเอก 2/4

ระนาดทุ้ม 2/4

ฆ้องวงใหญ่ 2/4

กลอง 2/4

ฉาบ 2/4

ฉิ่ง 2/4

ฉิ่ง ฉิ่ง ฉิ่ง ฉิ่ง

เนื่องจากระนาดและฆ้องวงของไทยไม่สามารถถอดลูกได้ จึงอาจช่วยให้ง่าย ด้วยการทำเครื่องหมายไว้ที่ลูกระนาดหรือฆ้องที่ต้องการให้นักเรียนตี จะมีความแตกต่างประการหนึ่งในการบรรเลงดนตรีไทยและสากลคือ ก่อนนักเรียนจะเริ่มบรรเลงดนตรีไทยจะต้อง **“ไหว้ครู”** เสียก่อนตามธรรมเนียมทุกครั้ง ในขณะที่การบรรเลงดนตรีของสากลไม่จำเป็นต้องทำ แต่ถ้านักเรียนจะนำการไหว้ครูไปใช้กับเครื่องดนตรีสากลด้วย ก็จะเป็นมงคลกับตัวนักเรียนเหมือนกัน อาจใช้การระลึกถึงครูบาอาจารย์ก่อนทำการบรรเลง โดยไม่ต้องยกมือไหว้เหมือนกับของดนตรีไทยก็ได้ ครูมีความเห็นว่า การให้นักเรียนเริ่มหัดตีระนาดด้วยโน้ตคู่ห้า ซ-ค ไม่ได้เป็นการนอกครูเลย เพราะนักเรียนที่ตีระนาดทุก

คนต้องผ่านการหัดตีคู้ห้าอยู่แล้ว จึงควรเอาโน้ตคู้ที่สี่ หรือคู้ที่ห้าที่ให้อธิบาย
เป็นการฝึกความคงที่ของจังหวะนี้ มาให้นักเรียนหัดตีเริ่มแรก

การประเมินผล

1. สังเกตความชัดเจนของเสียง ล-ซ-ม
2. สังเกตความแม่นยำในการรักษาจังหวะของเพลง ร้อง และ
ตบมือให้ตรงตามจังหวะเคาะ
3. สังเกตความถูกต้องของการบรรเลงดนตรี

เพลง “โพงพาง”

เนื้อหา เกมประกอบเพลง

จุดประสงค์

1. นักเรียนร้องเพลงใช้โน้ต ล-ซ-ม ได้ถูกเสียงชัดเจน
2. นักเรียนร้องเพลงพร้อมกับเดินตามจังหวะเคาะได้ตรงจังหวะ
3. นักเรียนบรรเลงดนตรีประกอบเพลง “โพงพาง” ได้ถูกต้อง

อุปกรณ์การสอน

1. ระนาดเอก ระนาดทุ้ม ซ้องวงใหญ่ ฉิ่ง ฉาบ กลอง
2. คำร้องเพลง “โพงพาง” บนกระดาน

Key C, D

ทำนอง ธวัชชัย นาควงษ์

ล-ช-ม

	ช	ช	ช	ล	ช	ช	ม	ม	ล	
2				┌	└					
4	โพง	ปาง	เอย	นก	กระ	ยาง	เข้า	ลอด	เสื่อ	
	ช	ช	ม	ม	ม	ช	ช			
										๙
	ปลา	ตา	บอด	เข้า	ลอด	โพง	ปาง			

กิจกรรม

1. ครู ร้องเพลงให้นักเรียนฟัง 1 เที่ยว
2. ครู ต่อเพลงให้นักเรียนจนร้องได้
3. นักเรียนร้องเพลง พร้อมกับตบมือตามจังหวะเคาะ
4. เริ่มเกมโดยเด็กคนหนึ่งเป็นเสื่อปลาตาบอด ซึ่งถูกปิดตาด้วยผ้าเช็ดหน้าผืนใหญ่อยู่กลางวง นักเรียนอื่นจับมือเป็นวงกลม ร้องเพลงพร้อมกับเดินตามจังหวะเคาะไป 2 เที่ยว เมื่อจบเพลงเที่ยวที่ 2 คนที่อยู่รอบวงถามเสื่อปลาว่า “ปลาเป็นหรือปลาทาย ?” ถ้าเสื่อปลาตอบ “ปลาเป็น” เขาจะสามารถดึงผ้าออกจากตาแล้ววิ่งไล่จับคนอื่นๆ ซึ่งต้องวิ่งหนี คนไหนถูกจับได้จะต้องเป็นเสื่อปลาตัวต่อไป ถ้าเสื่อปลาตอบ “ปลาทาย” ทุกคนรอบวงจะต้องอยู่กับที่ (อาจให้นั่งลง) เสื่อปลาที่มีผ้าปิดตาจะเข้าไปคลำสำรวจลักษณะของเพื่อนที่อยู่ใกล้แล้ว

ทายว่าเพื่อนคนนั้นชื่ออะไร ถ้าทายถูกคนที่ถูกทายจะเป็น
เสือปลาตัวต่อไป (ถ้าทายผิดในกรณี “ปลาดาย” หรือจับ
เพื่อนไม่ได้ในกรณี “ปลาเป็น” เสือปลาตัวเดิมต้องเป็นต่อ)
ถ้าเล่นเกมนี้กลางแจ้งจะใช้ได้ทั้งแบบ “ปลาเป็น” และ “ปลาดาย”
 แต่ถ้าเล่นในห้องเรียนใช้ได้เฉพาะ “ปลาดาย” เท่านั้น
 เนื่องจากพื้นที่จะไม่อำนวยให้นักเรียนวิ่ง

ให้นักเรียนกลุ่มหนึ่งเล่นดนตรีประกอบโดยใช้แบบ
แผนเช่นเดียวกับเพลง “มอญซ่อนผ้า” ได้เลย เพราะทั้งสอง
 เพลงนี้ มีโครงสร้างของเพลงแบบเดียวกัน ทั้งสองเกมนี้ เด็ก
 ชอบมาก เล่นได้ตลอดเวลาและไม่ค่อยจะอยากเลิก

ประเมินผล

1. นักเรียนร้องเพลงใช้โน้ต ล-ซ-ม ได้ถูกต้องชัดเจน
2. นักเรียนร้องเพลงพร้อมกับเดินตามจังหวะเคาะได้ถูกต้อง
3. นักเรียนบรรเลงดนตรีได้ถูกต้อง

เพลง “กราวเงาะ”

เนื้อหาวิชา ร้องเพลงประกอบการเคลื่อนไหว พื้นฐานนาฏศิลป์
บรรเลงดนตรี

จุดประสงค์

นักเรียนได้เคลื่อนไหวร่างกายประกอบบทเพลง ได้ฝึกพื้นฐาน
นาฏศิลป์

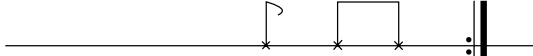
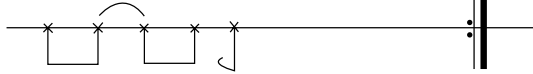
อุปกรณ์การสอน

1. ไม้ซาง หรือหอกทำด้วยไม้สำหรับครู
2. ระนาดเอก ระนาดทุ้ม ซ้องวงเล็ก ซ้องวงใหญ่ ฉิ่ง ฉาบ
กลอง
3. คำร้องเพลง “กราวเงาะ” บนกระดาน
ตุ้ม ตุ้มา ตุ้มตุ้ม ชะ ชะ ชะ ตุ้ม ตุ้มมา ตุ้ม ตุ้ม (ซ้ำ)
เงาะน้อย เงาะใหญ่ ไปคึก คึก อึกทึกเลื่อนลั่นสนั่นป่า
เต็นโลดลากเลือกเกลือกตา ตบชาเข่งแก๊งกอย

ขั้นตอนการสอน

1. ครู เล่าเรื่องราวเกี่ยวกับ “เงาะ” ซึ่งเป็นชนเผ่าหนึ่งทางภาค
ใต้ ให้นักเรียนฟัง
2. ครู ร้องเพลงให้นักเรียนฟัง 1 เที้ยว
3. ครู ต่อเพลงให้นักเรียนจนร้องได้
4. ครู เต็มประกอบเพลงให้นักเรียนดูเป็นตัวอย่าง ทำเด่นให้ครู

แต่งเอาเอง ข้อสำคัญคือเดินให้เข้ากับจังหวะ “กราวนอก”
โดยให้ครูผู้ช่วยหรือนักเรียนที่เก่งๆ คนหนึ่งตีกลองประกอบ
เป็นจังหวะดังนี้

คำร้อง	ตุ้ม ตุ้มมา ตุ้ม ตุ้ม ชะ ชะ ชะ
ฉาบ	
กลอง	

ให้เครื่องประกอบจังหวะบรรเลงเช่นนี้ ประกอบทั้งเพลง
ทำเดิน อาจใช้ดังนี้

ตั้งแต่ต้นเพลง “ตุ้ม ตุ้มมา ตุ้ม ตุ้ม” ไปจนถึง “อีกทีก
เลื่อนลั่นสนั่นป่า” ให้เดินฉาบเหมือนอย่างเดินโซนด้วยกษ
ลอยหน้า ไปทางซ้ายและขวาตามจังหวะเท้า

เดินโลดลากเลือกเกลือกตา - โดดขึ้นสูง เมื่อลงถึงพื้น
ชอยเท้าถี่ๆ ทำตาเหลือกตรง “เกลือกตา”

ตบขาเขย่งแก๊งกอย - ตบขาแล้วเขย่งโดดขาเดียวตาม
จังหวะ

ประเมินผล

นักเรียนเคลื่อนไหวตามจังหวะเพลงได้ถูกต้อง เพลงนี้ ทำให้เด็ก
ตื่นเต้นมาก เพราะเดินกราวเงาะแล้วจะหัวเราะไม่หยุด

ขั้นตอนการสอน

1. ครู ร้องเพลงให้นักเรียนฟัง 1 เที้ยว
2. ครู ต่อเพลงให้นักเรียนจนร้องได้
3. ครู สอนทำนาฏศิลป์ประกอบเพลงให้นักเรียน (จะไม่ขอกล่าวถึงรายละเอียดในที่นี้)
4. ครูสอนให้นักเรียนตีระนาด และฆ้องวงตามที่ได้เรียบเรียงไว้ดังนี้ (ให้บรรเลงซ้ำหลายๆ เที้ยว อาจต่อที่ละแนวก่อนแล้วจึงบรรเลงร่วมกัน)

ระนาดเอก

ระนาดทุ้ม

ฆ้องวงใหญ่

ถ้านักเรียนยังไม่พร้อมที่จะตีแบบแผนที่ยากอาจให้ระนาดเอกตีเหมือนระนาดทุ้มก็ได้ แต่แบบแผนที่กำหนดไว้ให้นี้ก็ไม่ง่ายนัก ถ้าเปรียบเทียบกับเพลงแขกбртетแล้วยังสั้นกว่าและสามารถต่อเพลงให้นักเรียนจากการจำซึ่งใช้เวลาไม่นานนัก ถ้านักเรียนคนใดตีแบบแผนนี้ได้คล่องครูก็พิจารณาคัดเลือกตัวไปต่อเพลงแขกбртетและเพลงจรวชัทางยาวต่อไป

5. ทั้งชั้นร้องเพลง รำ และบรรเลงดนตรี
6. สลับหน้าที่ให้นักเรียนอื่นๆ มีโอกาสบรรเลงดนตรีบ้าง

ดังนั้น การสอนเพลงไทย โดยใช้เพลงจรเข้หางยาวและแขกบรเทศที่ ยังคงต้องมีต่อไป แต่การสอนเหล่านั้น ควรใช้เริ่มกับเด็กที่ถูกกลั่นกรองมาแล้วว่ามีความสนใจในดนตรีไทยและสมัครใจที่จะเรียนรู้ต่อไป

การสอนโดยใช้แบบแผนซ้ำที่ง่าย ๆ จะช่วยกลั่นกรองเด็กที่รักดนตรีไทยได้ แต่ในขณะเดียวกันเด็กที่พื้นทั่วไปๆ ทั่วไปในชั้นเรียนก็ยังสามารถรับความประทับใจจากดนตรีไทยได้ด้วย เปรียบเหมือนถ้าเราต้องการแยกทรายที่ละเอียดออกจากทรายหยาบและก้อนกรวดที่ปนกันอยู่ ถ้าเราร่อนกรองทรายที่ปนนั้น ด้วยตะแกรงขนาดถี่เสียแต่แรกเลย ทรายละเอียดย่อมหลุดออกมาได้ยาก เพราะทรายหยาบและกรวดจะขวางตาตะแกรงไว้ทั่วไป แต่ถ้าเราร่อนกรองครั้งแรกด้วยตะแกรงที่มีตาห่างมากๆ เราจะได้ทรายหยาบปนกับทรายละเอียดหลุดลอดตาตะแกรงได้อย่างรวดเร็ว โดยเหลือเฉพาะกรวดไว้ในตะแกรง

จากนั้น ร่อนครั้งที่สองด้วยตะแกรงที่มีตาถี่มากขึ้น ก็จะได้ทรายละเอียดออกมา แล้วก็จะได้กรวด กรองทรายหยาบ และกรองทรายละเอียดที่จะเหมาะแก่งานเฉพาะอย่างต่อไป แต่ถ้าเราจะดันทุรังกรองของที่ผสมกันอยู่นั้น ด้วยตะแกรงตาถี่เสียแต่แรก โดยเมินตะแกรงตาห่าง ก็จะทำให้เสียเวลามากกว่าจะได้ทรายละเอียด แล้วไหนเรา ยังไม่สามารถทำอะไรได้กับทรายหยาบและกรวดกับทรายละเอียดอีก บางส่วนที่ยังเหลือปนกันอยู่ในตะแกรงร่อน เอาไปใช้ประโยชน์อะไรไม่ได้ เพราะมีแต่ตะแกรงตาถี่อันเดียว ในขณะที่เพื่อนบ้านที่เขารู้จักเลือกใช้ตะแกรงตาห่างและถี่เขาทำงานไปเสร็จก่อนเราเป็นไหนๆ

ดังนั้น เพลงไทยที่สอนด้วยแบบแผนโน้ตซ้ำสั้นๆ เปรียบเหมือน ตะแกรงตาห่างที่จะแยกกรวดออกไปเสียพวกหนึ่ง เพลงแขกบรเทศ เป็นตะแกรงตาถี่ที่ช่วยกรองอีกครั้งให้เหลือทรายละเอียด คือนักเรียน

ที่มีทักษะทางดนตรีไทยดีที่พร้อมจะไปต่อเพลงจรเข้หางยาวต่อไป จาก การเปรียบเทียบเช่นนี้ จะทำให้พอมองเห็นได้ว่า การใช้เพลงแขก บรเทศส่วนนักเรียนทั้งชั้นที่ส่วนใหญ่จะยังไม่พร้อมที่จะฝึกทักษะดนตรี ยากๆ ตั้งแต่แรกเลยนั้น เด็กที่ไม่พร้อมเหล่านี้ จะขวางการพัฒนา ความรู้ดนตรีไทยขึ้น ทำให้เด็กที่มีความพร้อมมากกว่าไม่สามารถ ก้าวหน้าไปได้ เพราะต้องรอชั้น และเด็กส่วนใหญ่ในชั้น ก็จะรู้สึกว่า การเรียนดนตรีไทยนี้ยาก แต่ถ้ารอใช้เพลงแขกบรเทศหลังจากที่เด็ก ทั้งชั้นผ่านเพลงที่ใช้แบบแผนซ้ำๆ เสียก่อน เด็กจะมีความพร้อม แล้วทั้งชั้นจะต่อเพลงได้เร็วกว่า

การจับแฉกซ้อนทับกับการเรียนของนักเรียน

ห้องเรียนที่ใช้ในการสอนตามแบบของโคโดและออร์ฟ จะต้องเป็น ห้องโล่งกว้างเพื่อให้เด็กเคลื่อนไหวร่างกายได้เต็มที่ และควรมีอุปกรณ์ ดังต่อไปนี้

1. กระดานดำหรือไวท์บอร์ด (White board) สำหรับเขียนโน้ต คำร้อง เพลง หรือเนื้อหาทางดนตรีที่สำคัญ
2. เครื่องดนตรีประเภทเครื่องประกอบจังหวะ (Percussion) เพื่อให้ให้นักเรียนได้ประสบการณ์ในการบรรเลงเครื่องดนตรี ระดับง่าย
3. คีย์บอร์ดหรือระนาดออร์ฟ เพื่อใช้เทียบเสียงร้องเพลงและ นักเรียนได้บรรเลงเครื่องดนตรีระดับง่าย
4. ระบบกันเสียงรบกวนที่ดี ห้องเรียนดนตรีที่ดีจะต้องกันเสียง รบกวนจากภายนอกได้ และในขณะเดียวกันป้องกันเสียงจาก ภายในห้องไม่ให้รบกวนห้องอื่น

ภารกิจของครูต้นแบบ เพื่อ ปฏิรูปการเรียนรู้ของผู้เรียน

หลังจากที่ได้เป็นครูต้นแบบแล้ว จะต้องปฏิบัติภารกิจของครูต้นแบบ โดยการขยายเครือข่ายด้านการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้กับครูเครือข่าย ในช่วงเวลานั้น ครูประสบปัญหาในการหาครูเครือข่ายยากมาก เนื่องจากเป็นอาจารย์ในมหาวิทยาลัย และไม่ค่อยรู้จักกับครูในโรงเรียนสังกัดต่างๆ มากนัก ทางสทศ. จึงแก้ปัญหาให้ โดยประสานกับครูในสังกัดกรุงเทพมหานครให้ จึงได้ครูเครือข่ายมาจำนวน 22 คน

การพบกับครูเครือข่าวนั้น ครูได้จัดในลักษณะการฝึกอบรมการสอนตามแบบของโคโค เน้นในเรื่องการอ่านตัวโน้ต ซึ่งเป็นแก่นสารของการเรียนดนตรี โดยนัดกันประจำทุกวันพุธ ที่ภาควิชาศิลปนิเทศ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครูเครือข่ายทุกคนได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี และสามารถนำไปพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของตนเองได้เป็นอย่างดี

จาก ครูต้นแบบ ขยายสู่เพื่อนครู เครือข่าย อย่างไม่หยุดยั้ง

การเป็นครูก็เหมือนกับอาชีพอื่นๆ ที่ต้องมีการฝึกซ้อมและพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา ถ้าครูมีโอกาสเข้ารับการศึกษาต่อ ฝึกอบรม เข้าร่วมประชุมวิชาการ ดูงาน หรือศึกษาด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ก็จะเป็นการดีกับครู โดยการฝึกฝนตนเองเพื่อรักษาคุณภาพของตนให้คงอยู่นั้นมีตลอดเวลา

การฝึกซ้อมเป็นสิ่งสำคัญ สำหรับการสอนวิชาดนตรีบางครั้งเมื่อไม่ได้ฝึกซ้อมตนเองก็ทำให้สอนนักเรียนไม่ได้ดี ไม่ว่าจะเป็นวิชาทฤษฎีหรือปฏิบัติก็ตาม การฝึกฝนจึงต้องมีอยู่เสมอ แต่สำหรับครูแล้วเพื่อเป็นการรักษาคุณภาพของตนไว้มากกว่าจะพัฒนาให้มากขึ้น ในด้านการติดต่อกับวิชาการสมัยใหม่ครูก็เป็นสมาชิกของสมาคม International Kodaly Society ตั้งอยู่ที่ประเทศฮังการี ซึ่งจะส่งวารสารมาให้อ่านปีละสองเล่ม

แนะนำครูใหม่

ปี 2 5 4 1

แนะนำครูต้นแบบ

ปี 2541

ชื่อ/นามสกุล รองศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย นาควงษ์

สถานที่ทำงาน/สังกัด

ชื่อสถานที่ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สังกัด ทบวงมหาวิทยาลัย ถนนพหลโยธิน

เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร

รหัสไปรษณีย์ 10900

ที่อยู่ บ้านเลขที่ 535 ซอย 94 ถนนลาดพร้าว

ตำบลวังทองกลาง เขตบางกะปิ

กรุงเทพมหานคร รหัสไปรษณีย์ 10900

โทรศัพท์

โทรศัพท์ที่ทำงาน 0-2579-9529 0-2942-8075

โทรศัพท์ที่บ้าน 0-2934-5695 0-2514-0211

โทรสาร 0-2942-8075

คณะผู้ดำเนินการ

ที่ปรึกษา

ดร.รุ่ง แก้วแดง

เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

ดร.นงราม เศรษฐพานิช

ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผนการศึกษา

นางสาวมยุรี จารุปาน

รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

นักวิจัย

รองศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย นาควงษ์ ครูต้นแบบ ปี 2541

วิชาดนตรี ระดับประถมศึกษา

ผู้พิจารณารายงาน

รองศาสตราจารย์ ดร. ณรุทธิ์ สุทธิจิตต์

ผู้ดำเนินการโครงการ

นางสาวสมรัชนีกร อ่องเอิบ

นางสาวภัทนิดา พันธุ์มเสน

นางฟ้าม่วย เรืองเลิศบุญ

นางสาวชนิตา อาคมวัฒน์

ผู้จัดทำ บรรณาธิการ ผู้เรียบเรียง และจัดพิมพ์ต้นฉบับ

นางฟ้าม่วย เรืองเลิศบุญ

ผู้ประสาน

นายสมยศ พันธุ์โอฟารกุล

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

สำนักนโยบาย แผน และมาตรฐานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สกศ.)

สำนักนายกรัชมุนตรี

ดนตรี คืออาหารใจ
ช่วยให้ สมองพัฒนา
ช่วยให้ ชีวิตมีคุณค่า
เป็นสื่อภาษา สร้างสุนทรีย์
ธัชชัช นาดวงษ์

บันทึกท้ายเล่ม

